

Aftale om finansloven for 2026

- Sammen om ansvaret i en ny økonomisk situation

mellem

Aftale om finansloven for 2026

Prolog

I en tid præget af økonomiske udfordringer påtager vi os ansvaret for at føre en ansvarlig og langsigtet økonomisk politik. Vi står sammen om en fælles målsætning: at sikre en bæredygtig udvikling og et solidt fundament for vort lands fremtid med os alle i centrum.

Vi investerer målrettet i vores vigtigste ressourcer – vores befolkning, deres hverdag og deres fremtid. Samtidig arbejder vi for at skabe nye erhvervs- og indtjeningsmuligheder.

Vores mål er, at vi som nation og som enkeltpersoner bliver mere selv bærende. Vi er også enige om at tage de nødvendige skridt mod at hjemtage flere ansvarsområder, som vi endnu ikke har overtaget, og sikre et stærkere grundlag for vores fremtidige selvbestemmelse.

Vi ønsker at udvikle hele landet – med os alle i centrum. Derfor påtager vi os et fælles ansvar for at fremme udviklingen i bygderne, yderdistrikterne og hele landet. Dette indebærer også fortsat at forbedre infrastrukturen og forbindelserne på tværs af landet.

Selvom finansloven er udarbejdet under vanskelige økonomiske forhold, har vi formået at skabe et overskud. På den måde lægger vi et ansvarligt fundament for både den nuværende økonomi og for vort lands fremtid, hvor vi handler med omtanke og ansvar for kommende generationer.

1. Aftaleparterne er enige om en aftale for finansloven for 2026 med fokus på følgende:

Demokratiit, Inuit Ataqatigiit, Siumut og Atassut har indgået Aftale om finansloven for 2026. Aftalepartierne er enige om at gennemføre nye initiativer på flere områder for at understøtte målet om et mere selv bærende samfund.

Den nu foreliggende aftale har derfor prioriteret indsatsen på følgende hovedområder:

- en mere sammenhængende uddannelses- og arbejdsmarkedsindsats, der kan bidrage til at øge udbuddet af arbejdskraft.
- Øgede indtægter fra erhvervsmæssig aktivitet, herunder særligt på turismeområdet.
- Reformering af den offentlige sektor med fokus på blandt andet effektivisering, tværgående opgaveløsning og tilpasning til en ændret befolkningssammensætning. Dette arbejde igangsættes nu.
- Forberedelse og realisering af indgåede og kommende politiske aftaler på sundheds-, social-, pensions- og boligområdet med fokus på nedbringelse af stigende udgiftspres ift. en række udgifter, prioritering af den borgernære service og på rammerne for at fremme øget selvforsørgelse.

1.1 Overordnede rammer for finansloven og sammenhæng med samarbejdet med staten og EU

1.1.1 Det økonomiske råderum

Både selvstyret og kommunerne står over for nogle økonomiske udfordringer, der sætter nogle rammer og begrænsninger på den økonomiske politik. Eksempelvis giver den begrænsede likviditet i Landskassen og et markant stigende udgiftspres i de kommende år som følge af demografiske

forskydninger, hvor færre skal forsørge stadig flere, ringe mulighed for at modvirke de aktuelle tegn på afmatning i økonomien med ekspansive tiltag. Lånefinansieret forbrug er således ikke vejen frem.

Aftalen holder sig inden for de rammer i Budget- og Regnskabsloven, der hvert år fastsættes for budgetstillingen i de offentlige udgifter i kommunerne og Grønlands Selvstyre og bidrager således til at sikre en ansvarlig udvikling i de offentlige finanser, jf. også afsnit 4.3.

Det bidrager til, at den offentlige sektor ikke vokser hurtigere end samfundsøkonomien generelt. Finansloven fortrænger således ikke ressourcer fra den private sektor og dermed muligheden for at skabe vækst i samfundet. Konkret overholder aftalen følgende lovfastsatte rammer:

1. Finansloven udviser ikke underskud på DAU-saldoen samlet set over en firårig periode, og
2. De samlede bevillinger til drift, tilskud og anlæg ikke vokser med mere end 1,00 pct. realt på et enkelt år og højst 2,00 pct. over fire år.

Nedenstående tabel illustrerer udviklingen i det økonomiske råderum med indgåelse af aftalen:

	Udgifter 2026	Udgifter 2027	Udgifter 2028	Udgifter 2029	Råderum i alt
Råderum FFL2026 efter 2. behandlingen	5,8	-2,2	-2,2	-2,2	-0,6
Forventet DAU-resultat FFL2026	48	-35	-48	-39	- 74

Note: Det endelige DAU-resultat vil kunne ændre sig på baggrund af Naalakkersuisuts yderligere ændringsforslag til 3. behandlingen, herunder i forlængelse af bloktilskudsaftalen med kommunerne for 2026.

Samlet har der været behov for en række opstramninger for dels at skabe balance, dels finansiere et råderum til nye udgifter i den samlede finanslovsperiode med indgåelse af finanslovsaftalen. Samtidig forventes aftalen at bidrage med en tiltrængt styrkelse af Landskassens likviditet. De direkte samlede økonomiske ændringer i selve aftalen afspejler Landskassens vanskelige situation. Dette skal ses i lyset af flere forhold:

- Indtægterne fra skatter og afgifter er vigende,
- de i det oprindelige finanslovsforslag indeholdte besparelser i den samlede offentlige sektor er fastholdt med aftalen og det har været nødvendigt at vedtage yderligere besparelser for at skabe balance, og
- den til 2. behandlingen af finanslovsforslaget vedtagne tekstanmærkning om udmøntning af rammeaftalen med staten af den 16. september 2025 vil kunne indebære vedtagelse af yderligere prioriteringer i løbet af 2026, herunder med afsæt i de politiske sigtelinjer i nærværende finanslovsaftale. Der kan dog ikke tages nærmere stilling hertil, før selve finansieringen af rammeaftalen er på plads. Det forventes at ske som led i vedtagelsen af den danske finanslov for 2026 senere i indeværende år.

1.1.2 Rammeaftalen med staten, overtagelse af sagsområder fra staten samt forholdet til EU

Rammeaftalen mellem Danmarks regering og Naalakkersuisut planlægges således fulgt op af kommende forhandlinger om, hvordan rammeaftalen konkret udmøntes. Derfor er der med føromtalt tekstanmærkning givet en bemyndigelse til, at Naalakkersuisut forhandler og indgår aftaler med staten, repræsenteret ved den danske regering, om udmøntning af rammeaftalen.

Af rammeaftalen fremgår bl.a. at:

- Danmark bidrager med den fulde finansiering til anlæg af en ny regional landingsbane i Iltoqqortoormiit i Østgrønland samt en dybvandshavn i Qaqortoq i Sydgrønland.
- Danmark øger fra 1. januar 2026 støtten til Grønlands Sundhedsvæsen til behandling af grønlandske patienter på danske. Der er enighed om, at der afsøges mulighed for yderligere støtte og samarbejde på sundhedsområdet.

Tekstanmærkningen på hovedkonto 20.05.46. Rammeaftale med Staten giver Naalakkersuisut de nødvendige handlemuligheder for hurtigt og effektivt at kunne udmønte disse elementer i rammeaftalen. Det faglige grundlag for de enkelte tiltag tilvejebringes af den Naalakkersuisoq, som er ansvarlig for det pågældende ressortområde, i samarbejde med Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter, som varetager den overordnede og bevillingsmæssige koordination.

På sundhedsområdet kan udmøntningen af rammeaftalen eksempelvis bestå i, at Danmark fremover afholder de danske regioners udgifter til behandling af patienter fra Grønland med henblik på at sikre borgerne i Grønland adgang til tidssvarende højt specialiserede velfærdsydelser og -tilbud på det samme niveau som er standard for borgere bosiddende i Danmark. Dette gælder blandt andet i forhold til flere kræftsygdomme og adgang til videregående behandling af barnløshed på

specialafdeling i Danmark. Eller i at Staten giver tilsvarende tilskud til Landskassen, som afholder udgifterne til patientbehandling i Danmark. I medfør af rammeaftalen kan der tilsvarende komme særskilte aftaler på social- og uddannelsesområdet.

I forhold til anlæggelsen og drift af en lufthavn i Iltoqqortoormiit og en dybvandshavn i Qaqortoq kan der ligeledes være flere mulige modeller. Staten kan give tilskud til landskassen til anlæggelsen og drift af projekterne, eller anlæggelsen og driften kan ske i regi af selskaber.

Tekstanmærkningen bemyndiger samtidig Naalakkersuisut til at oppebære indtægter, modtage tilskud og modtage kapitalandele i selskaber. Naalakkersuisut bemyndiges desuden til at afholde de udgifter, som følger af aftaler om udmøntning af rammeaftalen.

Naalakkersuisut bemyndiges desuden til at overføre ikke-forbrugte midler under nærværende hovedkonto til det efterfølgende finansår og eventuelt tilbagebetale ikke-forbrugte midler til staten

Naalakkersuisut er i henhold til ændringsforslag vedtaget under 2. behandlingen bemyndiget tilmed Finans- og Skatteudvalgets godkendelse til at foretage de relevante bevillingsmæssige røkeringer i finansloven, som følger af aftaler om udmøntning af rammeaftalen. Parterne bag finanslovsaftalen ser frem til dette og forventer hurtig handling på området. Herunder forventer parterne en passende inddragelse af alle partier i Inatsisartut i forløbet frem mod gennemførelse af de bevillingsmæssige røkeringer på finansloven i Finans- og Skatteudvalget. Parterne lægger endelig vægt på, at tiltagene i rammeaftalen udmøntes, så de bliver til størst mulig gavn for befolkningen, ikke mindst i de lokalområder, hvor der sker nyanlæg.

1.1.3 Udarbejdelse af plan for snarlig overtagelse af områder

Parterne bag aftalen ønsker fremdrift i forhold til en snarlig overtagelse af relevante områder og ser derfor frem til, at Naalakkersuisut færdiggør en samlet analyse af samtlige mulige overtagelsesområder. Parterne støtter derfor op om, at Naalakkersuisut snarest færdiggør denne analyse.

En sådan samlet plan skal give et oplyst grundlag til brug for en tværgående politisk prioritering af, hvilke områder der skal overtages først og en nærmere forhandling derom med henblik på at dette sker på en for Grønland hensigtsmæssig måde og opnår de dermed mulige gevinster derved.

Samtidig forventes en forsættelse af det igangsatte arbejde med at forberede en mulig overtagelse af eksportdelen af fødevareområdet, der i dag er reguleret af den danske Fødevarestyrelse.

Det videre arbejde hermed indebærer mere præcise nutidige opgørelser over de ressourcer, der benyttes til regulering og drift af området i Danmark, og før man har estimeret hvor mange ressourcer (tid og økonomi) der skal bruges i opstarts- og overgangsfasen, hvor man overtager og tilretter dansk lovgivning til grønlandsk. Udgifterne vil afhænge af forhandlinger med Danmark om deres bidrag til processen. Desuden forudsættes samarbejdet blandt andet at tage afsæt i, at Fødevarestyrelsen i starten af 2025 åbne et kontor i Nuuk der varetager kontrollen med eksportvirksomhederne i hele landet. Dette er et første vigtigt skridt i retning af at forankre opgaverne med eksportområdet lokalt.

Ud over belysning af mulig overtagelse af eksportkontrollen på fødevareområdet forventes blandt andet afdækning af mulig overtagelse af overvågningen af luftrummet, den finansielle lovgivning, formuelovgivningen, søfartsregulering, suverænitet over vores havområder, øget udenrigspolitisk suverænitet, udlændingeområdet og udstedelse af pas mv. at indgå i det kommende videre analyse- og udredningsarbejde.

1.1.4 Forholdet til EU

Parterne bag aftalen hilser med tilfredshed, at der er et gensidigt ønske mellem Grønland og EU om et styrket samarbejde, der kan være til gensidig nytte for parterne.

Et vigtigt fundament for den interne politiske stillingtagen vil blandt andet være den annoncerede opdatering af Naalakkersuisuts redegørelse for Grønlands muligheder for et øget samarbejde med EU, ligesom fortsat udvikling af aftalegrundlaget med EU i form af kommende aftaler på relevante områder kan styrke relationerne og bidrage til øget fremdrift på centrale udviklingsområder i Grønland.

1.2 Sammenhængen mellem aftalen og Holdbarheds- og Vækstplan II

Naalakkersuisut vedtog i juni 2025 et fire-årigt arbejdsprogram for Holdbarheds- og Vækstplan II. Denne bygger på en langsigtet og tværgående planlægning i fire reformspor, som de prioriterede indsatser i finanslovsaftalen også skal ses i sammenhæng med.

Aftalen er således i fuld harmoni med betænkningen fra Finans- og Skatteudvalget, der til andenbehandlingen af finanslovsforslaget pointerede, at Holdbarheds- og Vækstplan II skal fungere som en bagvedliggende økonomisk og strukturelt samlende plan.

Det vil sige, at alle andre sektorplaner og -strategier med dertil hørende reformtiltag og initiativer skal respektere og forholde sig konstruktivt til Holdbarheds- og Vækstplan II for at sikre sammenhæng på tværs af sektorer samt en holdbar økonomisk udvikling i samfundet. Dette indebærer målrettede reformer og initiativer, der understøtter en bæredygtig og vækstorienteret økonomisk udvikling, imødegår demografiske udfordringer og kan sikre samfundets fremtidige velfærd.

Herunder indgår blandt andet reformer og initiativer til effektivisering af den offentlige sektor, til at øge udbuddet af arbejdskraft og forøge uddannelsesniveaue, skabelse af nye indtægter fra erhvervsmæssig aktivitet via gennemførelse af reformer på skatteområdet og af pensionssystemet.

Der er i vid udstrækning nærmere omtale af konkrete tiltag herom i finanslovsaftalen.

0. Reformspor 1: Forøgelse af uddannelses- og kompetenceniveauet

2.1 Forøgelse af kapacitet i uddannelsessystemet

Fremgang på uddannelsesområdet er helt centralt i forhold til at skabe den ønskede samfundsmæssige udvikling på praktisk taget alle andre områder. Der vil derfor også fortsat skulle investeres i at løfte uddannelsesniveauet bredt set. Dette skal være muligt at målrette indsatsen efter samfundets strukturelle behov og herunder imødegå flaskehalsene ift. at få flere i gang med og kunne gennemføre erhvervskompetencegivende uddannelser.

Det nødvendige beslutningsgrundlag forudsætter, at der generelt følges op på kravene i bekendtgørelse om sektorplaner til udarbejdelse af sektorplaner for uddannelsesområdet, som skal beskrive fremtidige behov for kollegier og uddannelsesbygninger.

Herunder forventer parterne, at den videre uddannelsesplanlægning også redegør konkret for behovet for og forbereder et egentligt grundlag i forhold til en heraf afledt mulig udvidelse af llisimatusarfik og andre relevante uddannelsesinstitutioner. Parterne ser frem til en kommende redegørelse herom og forventer, at spørgsmålet om mulig medfinansiering fra fonde til en udvidelse også tages i betragtning i forbindelse hermed samt i forbindelse med andre relevante anlægsplaner på uddannelsesområdet.

Parterne ser det ligeledes som væsentligt i de samlede anlægsplaner på uddannelsesområdet, at Naalakkersuisut afdækker mulighederne for at etablere en kombineret erhvervsrettet skole med tilhørende kollegie, kombineret med mulighed for opkvalificering og efteruddannelse i form af kursusudbud i Ilulissat. Skolen påtænkes pt. at udbyde en bred vifte af faglige linjer med fokus på tiltag såsom fiskeri, turisme og klima.

Undersøgelsen heraf forventes at indeholde en afdækning af finansieringsbehov og -muligheder og belyser mulighederne for eventuelt alternative kollegieformer. En ny uddannelsesinstitution i Ilulissat bør ikke skade elevgrundlaget for andre nationale uddannelsesinstitutioner. Naalakkersuisut forventes at sikre hurtig fremdrift i planlægningen af denne sag.

2.2 Unge uden uddannelse og beskæftigelse

Parterne bag finanslovsaftalen forventer, at der fortsat følges op på de seneste års indsats for at sikre, at flere unge kan påbegynde en ungdomsuddannelse hurtigt efter at have forladt folkeskolen. Herunder er der stadig behov for brobygningstilag for at sikre, at en uforholdsmæssig del af de unge bliver uddannelsesparate gennem forskellige relevante indsatser.

Med finanslovsaftalen for 2026 afsættes ekstra midler undervisningstilbud og -forløb for unge med dysleksi (ordblindhed) på Knud Rasmussen Højskolen. Der afsættes således årligt 350.000 kr. til formålet, der i første omgang placeres på hovedkonto 20.11.70. Reserve til nye initiativer. De ansvarlige medlemmer af Naalakkersuisut for indsatser rettet mod unge uden uddannelse og beskæftigelse (den såkaldte ungemålgruppe) forventes i forbindelse med udmøntningen af reserven desuden at redegøre for fremdriften i de samlede initiativer i forhold til ungemålgruppen.

2.3 Redegørelse om fordele og ulemper ved at indføre en idrætslinje på GUX

Inatsisartut har tidligere på efterårssamlingen 2025 vedtaget, at Naalakkersuisut med inddragelse af landets gymnasier skal udrede fordele og ulemper ved en GUX-idrætslinje og anbefaler, hvordan idræt kan kombineres med fri studieretningsvalg.

Redegørelsen skal indeholde en vurdering af økonomiske og administrative konsekvenser og forelægges EM 2026. Parterne bag aftalen ser indholdet i denne redegørelse, herunder til brug for efterfølgende overvejelser om finanslovmæssige prioriteringer.

Samtidigt beslutningen herom perspektivrig i en bredere sammenhæng i forhold til andre grene af uddannelsessystemet. Grønlands Idrætsforbund har således en støtteværdig målsætning om, at flere børn og unge deltager i aktive fællesskaber, og at flere børn og unge er fysisk aktive i løbet af deres skoledag, jf. den tværgående analyse *"Skolebørnsundersøgelsen i 2022"*.

Dette mål er tænkt at skulle kunne nås ved, at flere skoler og daginstitutioner har en strategi for implementering af fysisk aktivitet i hverdagen. Derudover skal der være flere ansatte i skoler og daginstitutioner med kompetencer til at gennemføre aktiviteter, hvor fysisk aktivitet indgår, og der skal være flere foreninger og forældrenetværk, som arbejder for at styrke børn og unges deltagelse i aktive fællesskaber.

Parterne bag aftalen imødeser derfor, at Naalakkersuisut samarbejder med relevante parter om at styrke samspillet mellem idræt og uddannelse og sikre, at dette tænkes ind i de kommende planer på uddannelses- og idrætsområdet

1. Reformspor 2: Bæredygtig vækst og omstilling til en flerstrengt økonomi

3.1 Et mere dynamisk arbejdsmarked

Arbejdsmarkedet må forventes at komme i stigende fokus i de kommende år, da der dels imødeses store ændringer som følge af den demografiske udvikling med såvel afgang af store årgange, som forskydninger af efterspørgslen efter arbejdskraft inden for den offentlige sektor og som følge af øget efterspørgsel efter arbejdskraft i den private sektor i takt med ændringer i erhvervsstrukturen.

Parterne bag aftalen ser frem til, at Naalakkersuisut i løbet af 2026 fremlægger en flerårig ny beskæftigelsesstrategi, der adresserer disse udfordringer og muligheder, herunder under et behov for overordnet på forskellig vis at øge udbuddet af arbejdskraft.

Her er det primære mål at fremme øget beskæftigelse blandt landets borgere. Dette både i forhold til at:

- gøre det mere økonomisk attraktivt for borgere, der nærmer sig pensionsalderen at forblive længere på arbejde,
- gøre det mere økonomisk attraktivt at tage mere end ét job, herunder gennem mulige relevante skattepolitiske tiltag, jf. også afsnit 3.9 og 5.5.
- aktivere ledige gennem relevante arbejdsmarkedspolitiske tiltag, herunder fremme muligheden for øget mobilitet og
- sikre, at flere tager en erhvervskompetencegivende uddannelse, som erfaringsmæssigt betyder et stort løft i udbuddet af arbejdskraft.

Et fald i den potentielle arbejdsstyrke vil sekundært stille krav om at kunne rekruttere relevant arbejdskraft udefra på områder, hvor landet ikke er selvforsynende med arbejdskraft.

Begge dele vil bidrage til en mere selv bærende økonomi og samtidig stille krav til konkrete arbejdsmarkedspolitiske initiativer. Parterne ser det som særligt vigtigt, at der i denne forbindelse også lægges planer for, hvorledes udefrakommende arbejdskraft nemmere kan integrere sig kulturelt og sprogligt i vores samfund. Den nye beskæftigelsesstrategi forventes derfor at konkretisere dette og belyse både konsekvenser og forudsætninger herfor.

Det skal blandt andet være lettere at skifte spor på arbejdsmarkedet og muligt at få flere i gang, også borgere der ikke nødvendigvis er bogligt stærke, men som har de ønskede kompetencer.

Et stærkt samfund kræver et dynamisk arbejdsmarked, hvor flere bliver en aktiv del af arbejdsstyrken. Lovgivningen skal skabe økonomisk incitament til og mulighed for, at alle der kan er en del af arbejdsstyrken, hvorfor lovgivning der fremmer dette skal prioriteres. Derfor er der også i forbindelse med forslaget til finansloven for 2026 indarbejdet en tekstanmærkning, der strammer op på rådighedsforpligtelsen i lov om jobsøgningsydelse fra 2024.

Naalakkersuisut forventes at arbejde videre med at forberede en egentlig tilpasning af selve lovgivningen på området i 2026 med henblik på at sikre, at det altid er attraktivt at gå på arbejde.

3.2 Belysning af mulig tilpasning af arbejdstiden

Aftaleparterne er desuden enige om at foretage en undersøgelse af, hvad det vil have af økonomiske, samfundsmæssige og helbreds mæssige konsekvenser såfremt arbejdstiden herhjemme bliver nedsat fra de nuværende 40 timer om ugen til 35 eller 37 timer om ugen.

En nærmere analyse vil være et vigtigt udgangspunkt for en eventuel egentlig beslutning herom og skal i sagens natur komme godt rundt om muligheder og udfordringer forbundet dermed ud fra et grønlandsk udgangspunkt. Det er vigtigt, at dette sker med respekt for de gældende aftaler og

kutymer på arbejdsmarkedet. Dette gælder også konsekvenser ift. rekruttering og fastholdelse inden for eksempelvis ældrepleje og dele af sundhedsvæsenet.

3.3 Majoriaq

Bevillingen til Majoriaq på hovedkonto 31.07.05 har været drøftet mellem parterne. Behovet for en eventuel tilpasning heraf skal ses i lyset af, at der allerede er gennemført en del besparelser på bevillingen over de seneste 3 år, blandt andet i takt med flerårig nedgang i antallet af ledige.

Det forventer desuden, at Naalakkersuisut omtalte nye beskæftigelsesstrategi også redegør nærmere for Majoriaqs forventede fremtidige hovedopgaver og de afledte økonomiske overvejelser i forhold hertil. Parterne bag aftalen ser frem til den kommende beskæftigelsesstrategi med henblik på blandt andet at kunne tage stilling til eventuelt ændrede økonomiske prioriteringer ift. den bevillingsmæssige ramme for Majoriaq. Dette senest frem mod FFL 2027.

3.4 Erhvervsudvikling

For at sikre en økonomisk bæredygtig fremtid er det nødvendigt at fremme flere private investeringer og styrke erhvervsudviklingen. Der er derfor brug for stabile politiske rammer, samt klar og tydelig lovgivning og regler. Arbejdet skal bygge på transparens og gennemsigtighed således, at både befolkningen samt investorer opnår tryghed, sikkerhed og forudsigelighed i forhold til planlægning af fremtiden.

3.5 Mulige fremtidige indtægtsmuligheder i datacentre

Et af de uudnyttede potentialer for erhvervsudvikling, som kan visse sig muligt at realisere under de rette omstændigheder, er erhvervsmæssig udnyttelse af overskudsenergi fra vandkraftværker. Dette er dog også afhængigt af realiseringen af planlagte udvidelser og mulige nybyggerier, herunder til egentlige erhvervsformål.

På den baggrund ser partierne frem til, at Naalakkersuisut udarbejder en opsamling af erfaringer i forbindelse med det kommende udbud af de store vandkraftpotentialer ved Tasersiaq og Tarsartuup Tasia. Opsamlingen forventes blandt andet at redegøre for muligheder og udfordringer i forbindelse med at tiltrække internationale selskaber til at etablere datacentre og forventes omdelt til Inatsisartut inden 1. januar 2027.

3.6 Erhvervsfremmetiltag med fokus på selvforsyning og regional erhvervsudvikling

Naalakkersuisut og aftalepartierne prioriterer at videreføre arbejdet med at fremme selvforsyning med afsæt i egentlige potentialer, herunder gennem fremme af afsætning af hjemlige fødevarer. Der afsættes en reserve hertil på hovedkonto 20.11.70. Reserve til nye initiativer.

Dette vil i relevant omfang skulle ske med afsæt i *"Grønlands selvforsyningsstrategi 2025 – 2030"*, der blev godkendt ultimo 2024. Naalakkersuisut forventes at omsætte denne strategi til en kort, konkret handlingsplan med prioriterede initiativer, der i videst mulige omfang kommer producenter rundt omkring i landet og borgere til gode.

Der er desuden videreført en et-årig ekstrabevilling til 20.12.12 Vare- og bankforsyning, med det formål at sikre indhandling af lammekød på slagteriet i Narsaq. Naalakkersuisut forventes samtidigt til frem mod forslaget til finanslov for 2027 at få udarbejdet en gennemarbejdet og mere fremtidssikret løsningsmodel i forhold til den mangeårige udfordring på dette område.

3.7 Bæredygtig turismeudvikling

Turismen er på kort sigt antageligt det område, der har størst potentiale til at skabe øget vækst og bidrage til en decentral erhvervsudvikling med afsæt i en stadig mere sammenhængende infrastruktur og landets store oplevelsesmuligheder.

Dette skal blandt andet ske via opfølgning på Naalakkersuisuts *"Sektorplan for turisme 2025-2035, Et godt sted at bo - Et godt sted at besøge"*. Denne indeholder for de kommende år en række målrettede initiativer inden for planens fire 4 fokusområder: A) Skabelse af bedre rammebetingelser, B) Etablering af bedre modtagerapparat, C) Mere kompetenceudvikling og D) Bæredygtighed.

Parterne bag finanslovsaftalen ser frem til, at Inatsisartut med passende mellemrum orienteres om fremdriften i realiseringen af sektorplanen, og har inden for de overordnede rammer af denne følgende forventninger til konkrete opfølgningspunkter:

Med Delaftale 1 om Arktis og Nordatlanten blev aftaleparterne og Naalakkersuisut enige om at igangsætte en analyse af mulighederne for at oprette en ny enhed for Grønlandske Rangers. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om at fremrykke analysen og stillingtagen til Grønlandske Rangers, så beslutningen træffes i 2026. Som led i fremrykningen af initiativet afsættes en pulje til initiativet, som skal styrke oplæg og anbefaling vedr. oprettelse af Grønlandske Rangers

3.7.1 Øget kontrol med overholdelse af turismelovgivningen

Med de seneste års stigning i antallet af turister, der må imødeses at fortsætte i de kommende år i forlængelse af indvielse af nye lufthavne i Qaqortoq og Ilulissat er det vigtigt at være opmærksom på, om påvirkningen fra turismeudviklingen er bæredygtig.

Naalakkersuisuts *"Sektorplan for turisme 2025-2035 Et godt sted at leve – et godt sted at besøge"* har derfor også bæredygtig udvikling som et bærende princip. Parterne bag finanslovsaftalen bakker op om dette princip og ønsker derfor også, at der prioriteres midler til etablering af en passende overvågning af udviklingen af området i praksis.

Der er med aftalen afsat midler på hovedkonto 20.11.70 til udarbejdelse af plan for en relevant overvågning og kontrol. En sådan plan bør forberedes i samarbejde mellem relevante medlemmer af Naalakkersuisut i 2026, med henblik på at et egentlig forslag forventeligt kan indgå i FFL2027.

I den forbindelse er parterne opmærksomme på, at staten som led i en aftale mellem Naalakkersuisut og staten i 2026 gennemføres en analyse af mulighederne for at oprette en ny enhed for "Grønlandske Rangers". Dette kan eventuelt have relevans i sammenhængen. Dette bør derfor også indgå i Naalakkersuisuts videre overvejelser på området.

3.7.2 Særsomt reform af beskattningen af turismeaktiviteter og regulering på krydstogtsområdet

Partierne ser et behov for, at Naalakkersuisut snarest muligt foretager følgende for at optimere beskattningen af turismemæssige aktiviteter. En reform heraf skal ske på en måde, så beskattningen på afbalanceret både bidrager til et større provenu og understøtter målet om en bæredygtig turisme, hvor der særligt ses et behov for en yderligere regulering af krydstogsturismen. Dette under hensyntagen til behovet for forudsigelige rammebetingelser:

- En hurtigt kortlægning af mulige alternative modeller til afgiftssatser på havne- og krydstogtpassagerafgiften og konkrete forslag hertil, administrative konsekvenser og afledte implementeringskrav i øvrigt, og
- tilsvarende for så vidt angår overnatningsafgiften.

Kortlægningen skal forudsættes at ske med afsæt i turismestrategiens mål og ønsket om et mere styret udvikling af krydstogtturismen, så denne ikke udvikler sig på en måde, der skaber store problemer for den berørte befolkning og bosteder rundt om i landet.

Samtidig skal de kommende ændringer i lovgivningen vedtages, så erhvervet og samfundet får mulighed for at tilpasse sig. Parterne har haft diskuteret forskellige mulige satser for en ændret afgiftsstruktur, men har af hensyn til behovet for at kunne få taget stilling til et samlet oplæg til en reform ift. krydstogtturismen aftalt, at snarest der skal indgås en særskilt politisk aftale herom, som efter en vedtagelse kan give en langsigtet ramme for udviklingen på området.

Naalakkersuisoq for Erhverv, Råstoffer, Energi, Justitsområdet og Ligestilling forventes snarligt at indkalde partierne med henblik på en sådan aftale om en reform.

I praksis forudsættes den tidligste for ændring af beskatningen af krydstogtturister at komme til at gælde fra den 1. januar 2027. Det vil så kunne få effekt fra de første krydstogtskibe fra april 2027 og give omkring 1½ års varsel. Med hensyn til ændring af overnatningsafgiften er der generelt næppe forudbestillinger så langt ude i fremtiden som for krydstogtturister. Ændringer af afgiftsbelægningen vil derfor antageligt tidligst kunne ske fra 1. juli 2026.

3.8 Langsigtet udviklingsplan for kystnært fiskeri og bedre rammevilkår herfor

Parterne bag aftalen ønsker en fortsat udvikling i det kystnære fiskeri, som både tager afsæt i ændringer i rammevilkårene for dette fiskeri med den nye fiskerilov og for den situation, som erhvervet aktuelt står over for eksempelvis som følge af klima- og bestandsændringerne i disse år.

I samarbejde mellem fiskerierhvervets organisationer, relevante departementer og delvist med den finansielle sektor pågår aktuelt en afdækning af forskellige muligheder for at forbedre rammevilkår for kystnære fartøjer over 6 meter. Dette via en hurtigt-arbejdende arbejdsgruppe nedsat af Fiskerirådet i september måned.

Arbejdsgruppen ventes pt. at afslutte dette og fremkomme med sine samlede inden udgangen af 2025. Herunder vil der i løbet af november måned særligt komme fokus på spørgsmålet om gode rammer for finansiering af den ønskede udvikling, så denne del af fiskeriet udvikler sig i en bæredygtig retning.

Parterne bag aftalen ser frem til kommende anbefalinger fra arbejdsgruppen og de bagvedliggende analyser. Dette med henblik på at kunne tage nærmere stilling til et eventuelt behov for justeringer af lovgivning og eksisterende erhvervsfremmeordninger og bevillinger hertil på et oplyst grundlag.

Parterne efterlyser i denne forbindelse, at Naalakkersuisut er meget opmærksomme på behovene for at sikre fortsatte muligheder for på hensigtsmæssig vis at finansiere og udvikle det kystnære fiskeri, deriblandt jollefiskeriet.

Der afsættes i første omgang allerede 1 mio. kr. i 2026 på 20.11.70. Reserve til nye initiativer til dette formål.

Særlig opmærksomhed skal rettes imod licensbekendtgørelsens muligt uhensigtsmæssige alderskrav samt mulighederne for at sikre finansiering af joller til fiskere, der uden egen skyld er afskåret fra at optage lån i bankerne.

Parterne imødeser endeligt, at Naalakkersuisut implementerer en beslutning fra finanslovsaftalen for 2024: Dette så en ny bemandingsbekendtgørelse så vidt muligt kan træde i kraft i løbet af 1. halvår 2026, og der sideløbende sker en opprioritering af relevante uddannelsesmæssige tiltag og et tæt offentligt-privat samarbejde om at skabe de kompetencemæssige forudsætninger i praksis. Naalakkersuisut forventes at redegøre for den tiltrængte fremdrift i forhold til begge punkter.

3.9 Nødvendigt med større fokus på at øge indtægterne fra den erhvervsmæssige aktivitet

Det har været et vigtigt fokuspunkt i drøftelserne om at skabe balance på finansloven, at indtægterne fra flere mangeårige erhvervsmæssige satsningsområder har været enten meget begrænsede eller mindre end forventet.

Det er derfor både glædeligt og påkrævet, at Naalakkersuisut nu selv har prioriteret at søge at fremme aktivitetsniveauet gennem skabelse af bedre rammevilkår og målrettede strategier på ikke mindst mineralområdet, eksport af is og vand og muligheden for at selve overskudsenergi til nye erhvervsmæssige aktiviteter.

Provenuet fra royalties på nævnte områder har desværre også været minimalt i en årrække, hvilket er en god indikator for, at der skal ske noget for at ændre udviklingen i positiv retning. Naalakkersuisut forventes derfor at skabe større synlighed omkring sine planer og årligt fremkomme med klare beskrivelser af fremdriften på området fremover med brug af blandt andet relevante indikatorer herfor.

Herudover er det oplyst, at Naalakkersuisut nu forbereder en erhvervskattereform, der også skal understøtte en positiv erhvervsudvikling i landet.

Parterne bag finanslovsaftalen ser frem til at blive orienteret nærmere herom og kommende politiske drøftelser om en egentlig politisk aftale derom, når et oplæg foreligger.

Parterne skal i denne forbindelse blandt andet henstille til, at de kommende forhandlinger særligt indtænker muligheden for at skabe yderligere økonomisk skattemæssigt incitament til, at personer varetager mere end en fuldtidsstilling. Dette skal ske uden at komplicere eller bureaukratisere skattesystemet. Parterne ønsker endvidere, at der i denne forbindelse foretages en juridisk undersøgelse af, hvordan personer bosat uden for landet, men som arbejder for Selvstyret, det centrale embedsapparat eller selskaberne (A/S'erne), i højere grad kan bidrage til skatteindtægterne her i landet. Parterne er enige om, at dette skal bidrage til at reducere pengestrømmen ud af Grønland.

2. Reformspor 3: Fremtidssikring af den offentlige sektor

4.1 Generelle tiltag ift. produktivitet og effektivisering i den offentlige sektor

Det følger af koalitionsaftalen og arbejdsprogrammet for Holdbarheds- og Vækstplan II blandt andet, at det er en bunden opgave for koalitionen at reformere den offentlige sektor. Denne opgave indebærer afbureaukratisering, kompetenceudvikling, øget brug af kunstig intelligens, digitalisering og udvikling af fællesservices og fælles opgaveløsning hvor det giver mening.

Den kommende reform skal derfor gøre op med silo-tænkning og fremme mere helhedsorienteret og tværgående samarbejde på tværs af myndigheder og sektorer. Parterne bag aftalen hilser derfor velkomment, at der med finansloven for 2026 er lagt op til et konkret kommissionsarbejde, der kan munde ud i snarlige og konkrete anbefalinger, der kan bidrage til at skabe et konkret fundament for en sådan udvikling. Parterne ser herunder frem til at blive inddraget på passende vis i en politisk følgegruppe i forhold til dette arbejde.

Som led i finanslovsdrøftelserne omkring den offentlige sektors størrelse har der blandt andet konkret være fokus på størrelsen af selvstyrets repræsentationen i København og på antallet af selvstyrets ansatte uden for landet mere generelt. Begge dele forventes desuden også taget op i det kommende kommissionsarbejde.

Repræsentationen i København og antallet af ansatte uden for Grønland generelt

Bevillingen på hovedkonto 12.01.01. Grønlands Repræsentation i København, drift, foreslås nedsat, med henblik på at repræsentationens bemanning over tid reduceres, således den i højere grad svarer til andre af de større repræsentationer udenfor landet. Dette vil samtidig kunne reducere huslejeudgifter i takt hermed.

En sådan tilpasning af bemanningen forudsættes ske på styret vis, så de opgaver der i dag løses samtidig ophører eller i praksis fremover løses i Grønland. Der er med finanslovsaftalen i første omgang lagt op til, at bevillingen på denne hovedkonto reduceres med 2,0 mio. kr. i finansloven for 2026.

Tilsvarende forventer partierne bag finanslovsaftalen at der målrettet laves en kritisk gennemgang af brugen af antallet af ansatte uden for Grønland mere generelt. Der udarbejdes en klar plan herfor i løbet af 2026.

Da det må forudsættes, at disse ansatte udfører relevante opgaver, vil en reduktion af antallet af disse ikke give en besparelse, som fuldt modsvarer de udgifter, der i dag er til disse. Der vil som led i et beslutningsoplæg herom endvidere skulle tages stilling til, hvor og hvorledes deres arbejdsopgaver udføres fremadrettet og ske en planlægning deraf. Den kommende kommission forventes derfor at belyse dette konkret.

4.2 Grønlandske huse i Danmark

Parterne ser grundlæggende gerne at bevillingen på 40.90.02 Tilskud til de Grønlandske Huse søges reduceret. Dette skyldes ikke, at parterne ikke anerkender det arbejde, der udføres i regi af husene. Parterne finder imidlertid, at der er behov for at se på, om en del af husenes arbejde nærmere burde udføres af staten. Socialt arbejde skal så vidt muligt varetages af det land, som folk flytter til.

I første omgang afventes resultatet af den allerede nedsatte arbejdsgruppe, der skal se på husenes retlige forpligtelser på socialområdet med henblik på at vurdere fremtidig bevillingstildeling. Arbejdsgruppens kommende rapport vil derfor indgå i forarbejdet til FFL2027.

4.3 Indretningen af den offentlige sektor og forholdet til kommunerne

Som led i drøftelserne om finanslovsaftalen har spørgsmålet om forholdet til kommunerne og kommunernes økonomi også været et tema.

Det er således ikke alene selvstyrets økonomi, der er presset nu og yderligere i de kommende år. Det samme gælder for kommunerne, der også kan imødesee et stigende udgiftspres på velfærdsområdet og øget behov for at optimere indretningen af den offentlige sektor.

Det er derfor en fælles og bunden opgave i samarbejde med kommunerne at se kritisk på indretningen af den samlede offentlige sektor og at udnytte såvel økonomiske og personalemæssige ressourcer bedst muligt til gavn for landets borgere ud fra et helhedsorienteret perspektiv.

Det er heller ikke en brugbar løsning at søge at skubbe problemerne med at få de offentlige budgetter til at hænge sammen frem og tilbage mellem selvstyret og kommunerne eller alene have fokus på at fremme eventuelle geografiske særinteresser på bekostning af resten af landet, når der skal findes holdbare løsninger på samfundets udfordringer.

Naalakkersuisut og landets borgmestre har på et møde tidligere i år besluttet at nedsætte et strukturudvalg, der skal udarbejde en betænkning med anbefalinger til en reform af den kommunale struktur med fokus på blandt andet at øge tilliden til det offentlige, styrke den lokale beslutningskompetence og medvirke til en bedre opgaveløsning til gavn for borgerne.

Betænkningen skal blandt andet omfatte en samlet oversigt over de funktioner og ansvarsområder, som er fundamentale for kommunernes rolle i samfundet for at sikre borgernes basale behov og velfærd, og som kommunerne som minimum skal kunne varetage for at opfylde deres formål. Her skal fastlæggelsen af kommunale kerneopgaver skal tage udgangspunkt i, at opgaven placeres dér, hvor den løses bedst, og samtidig tage højde for, at kommuneinddelingen eventuelt kan ændres.

Et vigtigt tema for strukturudvalget bliver blandt andet spørgsmålet om tilsynet med kommunerne og om kommunernes økonomi. Med hensyn til økonomien gælder dette både samlet set og rammerne herfor, herunder af betydning for håndteringen af udviklingen af eventuelle forskelle mellem disse.

Når betænkningen er klar, skal den fremlægges for Den Politiske Koordinationsgruppe og efterfølgende Inatsisartut. Der forventes en følgende politisk og offentlig debat derom. Det forventes pt., at arbejdet i Strukturudvalget kan afsluttes omkring udgangen af 2026. Parterne bag finanslovsaftalen ser frem til at modtage Strukturudvalgets anbefalinger og baggrunden for disse som afsæt for egentlig politisk stillingtagen til mulige relevante ændringer af lovgivning og økonomiske rammer på området af betydning for blandt andet indretning og omfang af tilsyn henholdsvis rammer for bloktilskuddet.

Parterne forventer, at der i forbindelse med en ny kommunalreform også indgår en revurdering af den økonomiske udligning mellem kommunerne med henblik på, at kommunerne får mere lige vilkår.

4.4 Særligt om familie- og socialpolitiske forhold

4.4.1 Barselslovgivningen

Som led i drøftelserne har der været gjort opmærksom på et muligt behov for at forbedre barselslovgivningen for at gøre det mere attraktivt at få børn. Dette blandt andet ved at fremme en mere ligelig fordeling af udnyttelsen af barselsorlov mellem kønnene.

Naalakkersuisut anerkender behovet for at styrke rammerne for familier og sikre attraktive vilkår for børnefamilier i Grønland og har allerede igangsat et arbejde med at undersøge den gældende lovgivning om barselsorlov med henblik på en helhedsorienteret revision. Undersøgelsen skal belyse de juridiske og økonomiske muligheder for forbedringer, og danne grundlag for en fremtidig lovændring.

Naalakkersuisut deler således intentionen om at skabe mere fleksible og tidssvarende ordninger, der understøtter forældrenes mulighed for omsorg i barnets tidlige livsfase.

Parterne bag finanslovsaftalen ser frem til, at Naalakkersuisut snarligt får færdiggjort dette arbejde og lader de økonomiske konsekvenser deraf indgå i forarbejdet til forslaget til finanslov for 2027.

4.4.2 Et velfungerende traumecenter

Mange borgere er berørt af traumer, og det påvirker både disse, familierne og samfundet som sådan. Parterne bag finanslovsaftalen ønsker derfor, at der sker en prioritering af øget vidensopbygning, behandlingsmetoder og konkrete tilbud om behandling til berørte borgere. Dette for blandt andet at kunne adressere flersporede, nedarvede belastninger (bl.a. med baggrund i i kolonihistorien), så berørte borgere forstår og kan komme sig over følgerne. Naalakkersuisut forventes derfor at tage spørgsmålet om relevante afbødende indsatser op med den danske regering med henblik på mulig medfinansiering.

Naalakkersuisut anerkender behovet for, at man som samfund styrker kendskabet til, at personer med negativ social arv fra generation til generation skal kunne sætte ord på deres sorg og traumer. På hovedkonto 30.14.01. National Terapi- og Rådgivningscenter (Inulervik) er der derfor allerede afsat penge på forslaget til finansloven for 2026 til et landsdækkende behandlingscenter. Inulervik er etableret med virkning fra 1. oktober 2025.

Inulervik bygger blandt andet videre den tidligere borgerrettede afdeling fra Socialstyrelsen og Qinnqorneq (studenterrådgivningen). Derudover er der som i tilknytningen til etableringen af Inulervik indgået en samarbejdsaftale med Det nationale Sorgcenter om håndtering af håndtering af komplicerede sorgreaktioner, der bygger bro mellem forskning, praksis og uddannelse.

Parterne bag aftalen finder det formålstjenligt, at de tilbud som aktuelt er under videreudvikling oven på tidligere indsatser, skal have tiden til at starte op. Målet hermed er, at alle borgere, der har oplevet traumer, fremadrettet kan tilbydes hjælp.

Parterne bag finanslovsaftalen anerkender dette og forventer, at Inulervik årligt udarbejder en redegørelse om sine aktiviteter og effekten heraf, så fremdriften i dette kan følges med henblik på et behov for eventuelle justeringer af rammerne for centrets virke.

Parterne finder desuden behov for større fokus på adgang til sideløbende rusmiddelsbehandling for at sikre at traumebehandling lykkes, og en generel samfundsmæssig indsats for at bekæmpe denne type misbrug gennem målrettet struktur forebyggelse for at få en mere sund samfundsudvikling til gavn for familierne. Derfor er der senest fremlagt en række konkrete anbefalinger til en evidensbaseret alkoholpolitik, som Inatsisartut forventes at skulle tage nærmere stilling til i løbet af 2026. Desuden forventes Naalakkersuisut som led i udmøntningen af en evidensbaseret alkoholpolitik at være åben over for, at midlerne på hovedkonto 34.11.08. Misbrugsbehandlingsplan også kan anvendes til at støtte et mere differentieret behandlingssystem. Det kan eksempelvis dreje sig om lokalt forankrede tiltag på steder uden adgang til en enhed under Allorfik.

4.4.3 Håndtering af udfordringerne med anbragte børn og unge uden for hjemmet

Parterne bag aftalerne har blandt andet som opfølgning fra sidste års finanslovsaftale drøftet håndteringen af det stærkt stigende udgiftspres, der især rammer kommunerne i forhold til udgifter til anbringelser af børn og unge på døgninstitutioner. Disse udgifter finansieres af kommunerne og administrationen varetages af Socialstyrelsen.

Som led i drøftelserne har der været fremført et ønske om at kunne fastsætte en maksimal døgntakst. Der er optaget en tekstanmærkning til hovedkonto 20.05.20. Bloktilskud til kommunerne. Denne bemyndiger Naalakkersuisut til at kunne fastsætte en maksimal døgntakst. Parterne finder tiden inde til, at Naalakkersuisut snarest muligt konkret udnytter denne bemyndigelse efter dialog med kommunerne. Dette problem har været velkendt igennem flere år, og parterne kræver derfor nu hurtig handling på området.

Naalakkersuisut er enig i behovet for at skabe de rette forudsætninger for at kunne nedbringe ikke mindst de dyreste anbringelser udenfor hjemmet, som desværre er i høj vækst. Udgifterne til anbringelsesområdet er i de senere år steget markant. Det presser kommunernes økonomi og udfordrer samtidigt de øvrige prioriteringer på socialområdet. Anbringelsesområdet er et vigtigt punkt i Holdbarheds- og Vækstplan II og i opfølgningen på bloktilskudsaftalen med kommunerne for 2025.

Konkret foreligger senere i 2025 en *"Udgiftsanalyse af anbringelser af børn og unge"*. Denne har til formål blandt andet at kortlægge de offentlige udgifter og antal fordelt på anbringelsestyper, årsager til udviklingen og fremkommer med anbefalinger på området. Naalakkersuisut vil tage resultatet af udgiftsanalysen op med partierne og kommunerne, når den foreligger med henblik på en mulig aftale om en fokuseret indsats på dette centrale område. Desuden er der igangsat et arbejde hvor man ser på døgninstitutionsbekendtgørelsen for at undersøge og ændre i lovgivningen, så vi sikrer at pengene kommer børnene til gode.

Samtidig finder parterne, at udviklingen viser, at der ikke skal spares på indsatser i forhold til kursus- og efteruddannelsesindsatser rettet mod relevant kommunalt personale, som ellers forudsat i finanslovsforslaget på hovedkonto 30.01.03. Kurser og efteruddannelse på det sociale område. Der tilføres derfor et beløb på årligt 1 mio. kr. til denne hovedkonto, så bevillingen fra og med 2026 kommer på niveau med forbruget på kontoen i 2024.

Parterne forventer endeligt, at der i det hele taget sættes fokus på anvendelsen af anbringelser som et værktøj inden for socialområdet. En anbringelse af børn uden for hjemmet må ikke ses som en endelig løsning på en social akutsituation, men som et principielt midlertidigt tiltag, som skal give tid og plads til at andre afhjælpende foranstaltninger kan blive iværksat. Det gælder ikke mindst tiltag rettet mod at styrke familiernes evne til at varetage deres børn på betryggende vis.

4.5 Forbedring af basale infrastrukturelle rammer med fokus på energi og havne samt forenkling af administration til opgavevaretagelsen

En velfungerende infrastruktur med høj forsyningssikkerhed er en vigtig forudsætning i forhold til både borgenes og familiernes hverdag, en sammenhængende opgaveløsning i den offentlige sektor og som et fundament for erhvervsudvikling. Det er i praksis ingen simpel eller billig opgave, idet der som bekendt i praksis er ø-drift og behov for at kunne opretholde forsyning til mange bosteder, ofte med høje enhedsomkostninger forbundet dermed.

Det er derfor af stor samfundsmæssig betydning, at der sker en sammenhængende og tværgående koordinering og prioritering mellem sektorer og sikring af midler til vedligehold for at opretholde en passende forsyningssikkerhed. Behovet herfor er systematisk beskrevet i *"Det nødvendige vedligehold - Redegørelse om landsplanlægning 2023"*.

Parterne bag finanslovsaftalen er opmærksom på behovet for, at der sker en sådan langtidsplanlægning. Det er derfor glædeligt, at Naalakkersuisut forventer at fremlægge forslag til opdaterede sektorplaner for henholdsvis vand og energi i 2026, der vil blive en godt udgangspunkt for helt nødvendige fremtidige prioriteringsovervejelser på de to områder.

I forbindelse med finanslovsdrøftelserne har parterne drøftet flere konkrete, aktuelle behov.

4.5.1 Sikring af forbedret vandforsyning i Upernavik

Vandforsyningen i Upernavik er en kendt udfordring. Den eksisterende råvandsforsyning på øen er ikke tilstrækkelig til at forsyne hele byen med trykvand, hvis der skal anlægges både hovedledninger og stikledninger. Derfor har Upernavik vandværk et nød anlæg til at afsalte havvand (RO-anlæg). Drikkevand distribueres således med tankvogn i Upernavik.

Nukissiorfiit planlægger og udvikler ifølge det oplyste løbende forsyningen i Upernavik. Det vurderes pt., at den bedste løsning vil være løbende udbygning af forsyningen med RO-anlæg, som supplement til eksisterende systemer. På denne måde kan der gradvist imødekommes et stigende behov. Dette bør dog ske parallelt med en eventuel udbygning af hovedledningsnettet, hvilket i sig selv er en betydelig omkostning.

Der prioriteres i første omgang prioriteret midler til en projektering af en forbedret vandforsyning i Upernavik med henblik på at få et nærmere beslutningsgrundlag for den bedste måde at sikre en forbedret vandforsyning i Upernavik. Dette af hensyn til såvel befolkningens trivsel samt med henblik på mulig erhvervsproduktion.

4.5.2 Håndtering af energibehovet i Tasiilaq og arbejdet med vandkraftprojektet

Vandkraftudvidelsen i Tasiilaq er midlertidigt blevet sat i bero. Dette er sket på baggrund af et tilbud på vandkraftudvidelsen, der er markant dyrere end estimeret. Dermed er projektet samfundsøkonomisk urentabelt.

Den nuværende energiinfrastruktur i Tasiilaq er principielt tilstrækkelig til at dække nuværende og umiddelbart kommende efterspørgsel for el i Tasiilaq. Der kan dog være udfordringer med stabiliteten i forsyningen. Naalakkersuisut forudsættes at følger udviklingen og løbende vurdere behovet for at øge kapaciteten, så udviklingen af Tasiilaq ikke bremses eller hæmmes.

Der tilføres yderligere 1 mio. kr. til projektering, som sammen med de allerede afsatte midler skulle gøre det muligt at projektere en udvidelse af det eksisterende elværk. Dette for at komme med forkant ift. at imødekomme kunne fremtidige behov og sikre en stabil forsyning. Elforsyningen i Tasiilaq er ustabil, og der er derfor behov for hurtig udbedring af situationen, også selvom dette ikke medfører en "grøn" løsning. I forlængelse af en udvidelse af det eksisterende dieselværk bør der på et senere, forventeligt mere gunstigt tidspunkt ske et fornyet udbud af en udvidelse af vandkraftværket, som så efterfølgende vil kunne realiseres.

Parterne bag aftalerne er således meget opmærksomme på behovet for at skabe egnede rammer og gennemføre relevante indsatser og investeringer bredt set for at reelt at fremme en positive udvikling i Tasiilaq, herunder håndtering af eventuelle infrastrukturelle behov.

Derfor forventes Naalakkersuisuts at fremlægge sine konkrete overvejelser og planer om en sammenhængende og målrettet indsats i samarbejde med kommunen. En plan herfor med tilhørende økonomi forudsættes derfor fremlagt af Naalakkersuisut i løbet af første halvdel af 2026 med henblik på at kunne indgå i forarbejdet til finanslovsforslaget for 2027.

4.5.3 Videreførelse af plan om mindre regionale lufthavne, heliporte og projektering af havn i Qaarsut

Parterne bag finanslovsaftalen forventer, at arbejdet med at fremme anlæg af nye regionale lufthavne samt projektering af en havn i Qaarsut fortsætter. Dette vil ifølge det oplyste kunne ske inden for de eksisterende bevillingsrammer i forslaget til finanslov for 2026 jf. hovedkonto 87.73.20. Udbygning af landingsbanestruktur og hovedkonto 87.73.12. Reninvestering i kaj- og havneanlæg.

Parterne bag aftalen forventer på den baggrund, at disse arbejder fortsætter og i øvrigt også indgår i kommende opdaterede sektorplaner for lufthavns- og havneområdet. Herunder indgår ud over det igangværende forarbejde til de regionale lufthavne udarbejdelse af en konkret plan af en kommende lufthavn i Tasiilaq samt planlægning af relevante heliporte på steder med behov herfor. Der afsættes i første omgang 1. mio. kr. i 2026 til den videre planlægning.

4.5.4 Optimering af indenrigsterminaler i Nuuk og Ilulissat

Spørgsmålet om serviceringen af passagerne efter ibrugtagningen af den nye lufthavn i Nuuk har forståeligt nok været til genstand for offentlig debat og bekymring på grund af problemer i opstartsfasen. Der har derfor rejst spørgsmålet om den fremadrettede håndtering, herunder i forlængelse af den snarlige færdiggørelse af lufthavnsbyggerierne i Qaqortoq og Ilulissat.

Departementet for Boliger, Infrastruktur og Yderdistrikter har på baggrund af den løbende dialog med Greenland Airports oplyst, at eventuelle tilpasninger af terminalerne i Nuuk og Ilulissat kan ske inden for Greenland Airports' egne drifts- og anlægsbudgetter og der derfor ikke er behov for særskilte bevillinger på finansloven på nuværende tidspunkt. Parterne er som sådan tilfredse hermed, men finder samtidig, at der er behov for en tydelig og stærk indsats for at sikre lufthavnens uforstyrrede drift.

Optimeringen på området skal desuden ses i sammenhæng med såvel de nuværende trafikmønstre som kommende ændringer i indenrigs- og regionaltrafikken. Her tænkes særligt på den kommende Atlantlufthavn i Ilulissat. Når begge atlantlufthavne har været i drift i en periode, forventes det, at de kan understøtte hinanden og give en bedre rejseoplevelse. Det forventes ligeledes, at den nye lufthavn i Qaqortoq vil indgå i dette. Naalakkersuisut bør følge udviklingen tæt gennem den løbende dialog med Greenland Airports A/S.

4.6 Mulig organisatorisk optimering af selskabsstrukturen på infrastruktur- og boligområdet

Det er vigtigt, at selskabsstrukturen på infrastrukturen er hensigtsmæssig. Det indebærer, at de understøtter samfundsmæssige mål om kosteffektiv levering af serviceydelser med høj forsyningssikkerhed og med fokus på gode brugeroplevelser med hensyn til pris og kvalitet.

Som led i drøftelserne om finanslovsaftalen har der både været rejst spørgsmål i forhold til organisering af selvstyrets opgaveløsning på lejeboligområdet, overvejelser om eventuelt at sammenlægge Sikuki A/S og Royal Arctic Line A/S, af INI A/S og Illuut A/S samt eventuel sammenlægning af Nukissiorfiit og NunaGreen A/S.

Naalakkersuisut er ifølge det oplyste ved at sondere mulighederne på de nævnte områder med fokus på, om eventuelle sammenlægninger vil kunne resultere i effektiviseringer i opgaveløsningen samlet set til gavn for borgere og virksomheder forbrugerne.

Generelt forudsætter sådanne mulige sammenlægninger af disse selskaber lovændringer og dermed et egentligt lovforberedende arbejde og tilhørende analyser. Dette arbejde vil i første omgang gennemføres i fagdepartementerne inden for bevillingen.

Parterne lægger vægt på, at kommende selskabsdannelser sker i respekt for landets kultur og behov for en effektiv og økonomisk ansvarlig opgaveløsning. Etableringen af nye selskaber skal således ske på en kontrolleret vis, således selskaberne ikke indretter sig med udgifter til et løn- og driftsniveau, som øges nævneværdigt fra det i dag gældende. Dette skal Naalakkersuisut have for øje i den kommende proces. Naalakkersuisut skal ligeledes have for øje, at kommende selskabsomlægninger koordineres på en måde, som ikke stiller dele af landet arbejdspladsmæssigt mærkbart dårligere.

4.7 Affaldshåndtering

Det er vigtigt med en fælles indsats for at sikre velegnede, hurtige løsninger for affaldshåndtering i hele landet. De skal både være miljø- og sundhedsmæssigt forsvarlige og samtidig praktisk og økonomisk realiserbare. I dele af landets yderdistrikter ses desværre stadig uløste problemer. Naalakkersuisut forventes sammen med kommunerne at finde varige, forsvarlige løsninger derpå.

Kommunerne er den primære myndighed med ansvaret for håndtering og bortskaffelse af affald, herunder blandt andet driften af de kommunale anlæg til at modtage og behandle affald. I praksis har fire af de fem kommuner valgt en fælles løsning, hvor den enkelte kommune samler, pakker og klargør affald til transport med skibe til anlæggene i Sisimiut og Nuuk. Dette for at udnytte stordriftsfordele og derigennem lettere kunne sikre overholdelse af miljømæssigt forsvarlige løsninger.

Selvstyret er den centrale myndighed, der skal sikre det nødvendige lovgrundlag og miljøgodkende forbrændingsanlæg. Nye forbrændingsanlæg vil skulle overholde de samme miljøvilkår som de to nye anlæg i Sisimiut og Nuuk og dermed leve op til de nationalt fastsatte miljømæssige standarder, som ikke differentieres efter kommunegrænserne, uanset kommunalt metodevalg.

Naalakkersuisut er bekendt med udfordringerne på affaldsområdet. Derfor har Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender, Arbejdsmarked, Indenrigsanliggender og Miljø i oktober 2025 holdt møde med borgmestrene om kommunernes affaldshåndtering. Her har fokus netop været på, hvordan kommunerne løser de aktuelle udfordringer i forhold til håndtering og transport af forbrændingsegnet affald. Der forventes snart afholdt et opfølgende møde for at få udarbejdet holdbare løsninger på området. Særlig fokus forventes i den forbindelse rettet mod mindre bosteder.

For at hjælpe kommunerne, så har alle kommunerne i en lang årrække blandt andet fået støtte fra hovedkonto 77.05.08 Miljøfonden. Dette til forbedring og videre udvikling af affaldshåndteringen. Denne mulighed er stadig åben inden for de nuværende bevillingsmæssige rammer og vil eventuelt være aktuel igen efter det omtalte kommende møde.

Parterne bag finanslovsaftalen ser frem til at blive orienteret om den videre fremdrift, da det er af national interesse, at disse udfordringer på affaldsområdet løses på ansvarlig vis til gavn for befolkningen og af hensyn til landets omdømme som et naturskønt land. Dette indebærer også, at de tilbagevendende dispensationer snarest bør høre fortiden til. Det synes at være et fælles ansvar.

4.8 KNI's vareforsyning samt Neqi A/S

KNI A/S er af stor betydning for en række bygder og mindre byer. Imidlertid giver KNI's vareforsyning mange steder borgerne anledning til kritik. Det omhandler både vareudvalg og priserne på ikke mindst dagligvarer, som har betydet forringelser for kunderne.

KNI har i de senere års finanslove fået en betydelig øget støtte, idet selskabet ikke længere skal betale udbytte til Landskassen. Kritikken er dog fortsat.

Der har i mange år været indgået en stort set uændret servicekontrakt med selskabet, og aftaleparterne finder, at tiden nu er til konkret at undersøge, om denne servicekontrakt er tidssvarende. Man kunne eksempelvis forestille sig, at servicekontrakten blev mere incitamentsbaseret og betalingerne gjort afhængige af relevante indikatorer for leverancer og målopfyldelse. Til brug for de kommende overvejelser herom forventes Naalakkersuisut snarest at færdiggøre en tidligere igangsat analyse af KNI A/S og i relevant omfang udbygge rammerne for analysen, så resultatet deraf også søger at adressere ønskerne hertil i finanslovsaftalen for 2026.

Dette arbejde bør også omfatte tiltag, der skal skabe økonomisk bæredygtighed for Neqi A/S.

3. Reformspor 4: Reform af skattesystemet, velfærdsydelser samt bolig- og ældreområdet under fællesnævneren "Øget selvforsørgelse"

5.1 Øget indsats for at sikre borgernes købekraft med særlig fokus på lavtlønnede

Generelt har borgere oplevet stigende forbrugerpriser i de seneste år, ikke mindst i forhold til basale fødevarer. Dette har især ramt borgere på offentlige forsørgelsesydelser og resulteret i en reduceret købekraft. Dette skyldes, at den løbende satsregulering af disse ydelser sker på baggrund af forbrugerpristallet, der på selve reguleringstidspunktet er to år gammelt. Der synes derfor behov for, at Naalakkersuisut nærmere undersøger mulighederne for tilpasning af denne reguleringsmekanisme, så den tidsmæssige forskel indsnævres og inflationsvirkningen imødegås. Dette vil i givet fald kræve lovændringer.

Sideløbende med dette arbejde er der med finanslovsaftalen afsat midler til en konkret undersøgelse af detailhandlens avancer i regi af Forbruger- og Konkurrencestyrelsen på hovedkonto 64.04.01, ligesom Naalakkersuisut ifølge det oplyste har igangsat et arbejde med at ændre konkurrenceloven. Denne ændring skal gøre det muligt for Forbruger- og Konkurrencestyrelsen at få udleveret oplysninger til brug for markedsundersøgelser, også der, hvor der ikke er formodning om overtrædelser af konkurrencelovgivningen. Lovforslaget forventes fremlagt på forårssamlingen i 2026, hvorefter Forbruger- og Konkurrencestyrelsen vil kunne undersøge avancer på udvalgte dagligvarer.

Parterne bag finanslovsaftalen ser frem til resultatet heraf og samtidig forventes Naalakkersuisut sammen med blandt andet Grønlands Statistik at arbejde på at sikre mere gennemsigtighed i forhold til den løbende købekraftudvikling for forskellige befolkningsgrupper. Dette ud fra bredere begreb end udviklingen af priser og takster på enkelte produkter og ydelser.

5.2 Øget lighed i brug af det offentliges anlægsmidler via hurtigere afløb af og gennemsigtighed ift. bevillinger fra Anlægs- og Renoveringsfonden

Der er et ønske om øget lighed i brugen af anlægsmidlerne og et hurtigere afløb af bevillinger fra Anlægs- og Renoveringsfonden. Tilsvarende hensyn er allerede opnået gennem boligreformen og de seneste finanslovsaftaler, der bl.a. har prioriteret flere investeringer uden for Nuuk.

Anlægs- og Renoveringsfonden

Forbruget fra Anlægs- og Renoveringsfonden har de seneste fem år (2020-2024) ligget på et stabilt niveau, når der ses bort fra 2020, hvor COVID-19 midlertidigt bremsede igangsættelsen af nye projekter.

Fondens midler udnyttes i dag i praksis fuldt ud. Derfor kan forbruget ikke øges væsentligt uden en samtidig udvidelse af de bevillingsmæssige rammer. Samtidig bør det erindres, at der i praksis ønske om flere anlægsarbejder, end der i dag er fuldt ud bevillingsdækning til på finanslovens omrøkeringsreserve. Det er derudover i højere grad kapaciteten i bygge- og anlægsbranchen – herunder rådgivere, entreprenører og myndighedsbehandling – der sætter grænsen for, hvor hurtigt bevillingerne kan omsættes til faktisk aktivitet.

For at konkretisere ønsket foreslår om øget gennemsigtighed til brug prioriteringsformål kan følgende gennemføres:

- Den årlige anlægsredegørelse for fonden kunne fremover også indeholde en oversigt over den geografisk fordeling af forbruget (fx pr. kommune eller by), eventuelt sat i forhold til befolkningstal eller aktivmasse, for at synliggøre ligheden i anvendelsen af midlerne,
- at styrke opfølgningen på forbrugstakt, så der kan reageres hurtigere ved forsinkelser,
- at udnytte kapaciteten i rådgiver- og entreprenørbranchen bedst muligt ved løbende at fordele midler til modne projekter.

Ovenstående kan gennemføres inden for eksisterende systemer og vil øge transparensen og vise hvor bevillingerne anvendes. Der vurderes ingen væsentlige økonomiske konsekvenser af tiltaget, men der vil være praktiske ressourcer forbundet med at udarbejde dataopgørelsen.

Parterne bag finanslovsaftalen ser frem til en sådan udbygning af den årlige anlægsredegørelse.

5.3 Opførelse af flere boliger til unge, ældre og andre med særlige behov

Den store ændring i befolkningssammenhængen og interne flytninger intern i landet giver naturligvis anledning til ændringer i boligbehovene, både i forhold til typen af boliger og den geografiske prioritering heraf. Ikke mindst ældrevenlige boliger og et behov for øget kapacitet på ældreinstitutioner presser sig i stigende grad på.

Dette stiller forstærkede krav til samarbejde mellem kommunerne og selvstyret om planlægning og koordinering, som i dag ikke ses løftet på et niveau, der modsvarer udfordringerne på området. Det er ikke en opgave, der kan forventes løst optimalt af de ene eller den anden part alene. Parterne bag aftalen forventer, at Naalakkersuisut på tværs af relevante departementer søger at løfte denne planlægnings- og prioriteringsopgave i samarbejde med kommunerne. Sidstnævnte har i dag overordnet ansvaret for hovedparten af bolig- og ældreområdet, idet kommunerne også forudsættes at have indsigten over behovene i den enkelte kommune.

Ovennævnte må betragtes som en bunden fælles planlægningsopgave, der kan bidrage til fremtidige prioriterings- og finansieringsdrøftelser, når der foreligger et bedre overblik på området. Henset sagens hastende karakter bør arbejdet fremmes mest muligt via blandt andet de lovfæstede kommende kommunale og selvstyrets sektorplaner på området, ligesom det med fordel indgå som et tema i den førstkomende redegørelse om landsplanlægning.

Indtil dette er på plads, har Naalakkersuisut peget på muligheden for, at man i første omgang gør følgende:

- Ændrer bevillingsforudsætningerne for hovedkonto 83.30.12 Ældreinstitutioner, så der åbnes mulighed for, at kommunerne også kan søge om tilskud til at opføre boliger for ældre, og

Skabe en øget fleksibilitet i forhold til anvendelsen af de ungdomsboliger, der er opført og pt. under opførsel forskellige steder i landet med afsæt i bevillinger på hovedkonto 89.72.12. Boligprojekter og erstatningsbyggeriaftalt, og som for en dels vedkommende ikke har kunnet lejes ud i praksis.

Det er derfor oplagt, at Naalakkersuisut i forbindelse med den fremtidige håndtering og udbygning af ungdomsboligkonceptet sikrer konkret mulighed for, at sådanne boliger ikke kommer til at stå ubenyttede hen, og der i stedet også gives mulighed for, at også ældre og andre med særlige behov kan anvende disse boliger. Parterne bag finanslovsaftalen tilslutter sig dette og forventer, at Naalakkersuisut i det videre arbejde med boligplanlægning sammen med kommunerne ikke alene har fokus på reformer, der har til formål at sikre en øget boligselvforsyning. Det er samtidigt vigtigt at adressere behovene og finde brugbare løsninger i forhold til relevante målrettet ældre- og ungeområdet samt andre grupper med særlige behov.

Dette bør ske på en måde, så dette på et mere dækkende og oplyst grundlag kan indgå i forbindelse med fremtidige bevillingsmæssige overvejelser om finansiering og modeller herfor. Dette gælder også i finanslovmæssig sammenhæng fremover.

5.4 Et fremtidssikret og socialt afbalanceret pensionssystem, herunder tilpasning af den obligatoriske pension og bedre incitamenter til at fortsætte på arbejdsmarkedet

Naalakkersuisut har besluttet, at der i 2025 nedsættes en uvildig ekspertgruppe, som skal komme med anbefalinger til en pensionsreform. Ekspertgruppen har til formål at udarbejde anbefalinger til en pensionsreform. Dette blandt andet med konkrete modelforslag til en pensionsreform, som både har beregnet de økonomiske konsekvenser og har stor fokus på borgerperspektivet for den enkelte, og herunder gør det mere økonomisk attraktivt for ældre at forblive længere på arbejdsmarkedet. På baggrund af de kommende ønsker Naalakkersuisut efterfølgende at søge at indgå en bred, langsigtet politisk aftale herom.

Udgangspunktet for ekspertgruppens arbejde er, at uden reformer vil der grundet det øgede antal alderspensionister blive betydeligt større økonomiske udgifter til alderspension. Hvis disse skulle finansieres inden for det samlede pensionssystem, ville det forudsætte forringelser af en ikke-acceptabel karakter og skabe en uholdbar samfundsøkonomi.

I forhold til Obligatorisk pension er allerede taget et første skridt i tilpasning af denne lov med fremlæggelse af et forslag på efterårssamlingen 2025. Ændringen har til formål at sikre, at alle de indkomster som tjenestemænd oppebærer i kraft af deres ansættelsesforhold, ikke skal indgå ved beregningen af de pågældendes opsparingsforpligtelse. Desuden at der ikke skal ske opkrævning af uopfyldte opsparingsforpligtelser via forhøjelse af trækprocenten på borgernes skattekort. Derved vil borgerne i 2026 og 2027 ikke rammes af disse bestemmelser i loven, som har givet anledning til kritik fra flere sider. Partierne bag aftalen ønsker, at dette lovforslag færdigbehandles på den igangværende samling i Inatsisartut.

Ekspertudvalget forudsættes herefter at tage afsæt i denne ændring, når den skal se på eventuelt behov for øvrige tilpasninger i loven om obligatorisk pensionsopsparing.

Parterne bag finanslovsaftalen finder det vigtigt at blive holdt orienteret om fremdriften i dette arbejde og ser frem til en politisk drøftelse af de kommende anbefalinger til området med henblik på at få skabt klare og hensigtsmæssige, stabile fremtidige rammer på området, som borgerne kan planlægge og indrette sig efter.

5.5 Politiske overvejelser om muligt behov for at ændre personskattereformen

Som led i finanslovsdrøftelserne har der fra flere partiers side været fremført forskellige ønsker til mulige tilpasninger i forhold til den personskattereform, der er vedtaget med virkning fra 2025. Denne reform har især haft til formål at reducere den økonomiske ulighed i samfundet og tilskynde til at øge udbuddet af arbejdskraft, ligesom den samlet skulle øge købekraften hos især borgere i lav- og mellemindkomstgruppen.

Naalakkersuisut er opmærksom på disse ønsker og herunder et afledt behov for en relativ tidlig genovervejelse om elementer i reformen. Derfor er der nu ved at blive færdiggjort en evaluering af reformen ud fra det pt. tilgængelige data- og analysegrundlag.

Foreløbige resultater af evalueringen peger blandt andet på, at den disponible indkomst for størstedelen af landets borgere er blevet forøget:

- Omkring 80 pct. af alle får øget deres disponible årsindkomst med i gennemsnit over 8.000 kr. pr. person.
- De største indkomsteffekter har reformen for lav- og mellemindkomster i beskæftigelse, med en årsindkomst på mellem 150.000 – 300.000 kr.
 - Dette gælder både enlige og familier, hvor begge parter har en indkomst inden for dette interval.
- Reformen har positive effekter i alle kommuner: Den gennemsnitlige stigning i disponibel årsindkomst er lavest i Kommuneqarfik Sermersooq og højst i Kommune Qeqertalik.

- Reformen forventes at reducere den økonomiske ulighed.

Dette peger overordnet på, at skattereformen isoleret har øget købekraften hos befolkningen, hvilket i sig selv bidrager til at afbøde de stigende udgifter, der har været i dagligdagen, jf. tidligere afsnit herom i aftalen.

Parterne bag aftaler forventer, at der som led i evalueringen blandt andet også ses på eventuelle behov for tilpasninger af personskattelovgivningen med det formål at gøre det mere attraktivt at påtage sig flere jobs (jf. punkt 3.1) eller for forbedre de økonomiske incitamenter til at forblive på arbejdsmarkedet efter tidspunktet for alderspension (jf. også mål i forhold til punkt 5.4).

Når det endelige resultat af evalueringen foreligger, forventes Naalakkersuisut at kalde ind til en drøftelse heraf med partierne med henblik på eventuelle behov for ændringerne deri.

Endelig har parterne bag finanslovsaftalen haft drøftet spørgsmål om behovet for at fremtidssikre afgiftssystemet. Dette bygger for en stor dels vedkommende på ældre lovgivning, hvor udviklingen viser, at der kan være stigende risiko for gradvis udhuling af det samlede afgiftsprovenu, som er en væsentlig bidragsyder til at finansiere samfundets velfærd.

Eventuelle større ændringer af afgiftssystemet forudsætter et egentligt, oplyst beslutningsgrundlag. Naalakkersuisut forventes derfor at påbegynde en evaluering af det samlede afgiftssystem ud fra dette perspektiv. En sådan evaluering kan efterfølgende indgå i fremtidige drøftelser om blandt andet forventninger til størrelsen og sammensætningen af Landskassens provenu på området i forbindelse med fremtidige finanslove.

4. Øvrige

Parterne bag finanslovsaftalen har endvidere prioriteret midler til nedenstående indsatser.

Fastholdelse af bevillingsforhøjelse til GIF fra FL2025 samt ny støtte til Timi Atortigu

Med finansloven for 2025 blev der ud fra en erkendelse af idrættens rolle dels som sundhedsfremmende, dels som socialt forebyggende afsat flere midler til idrætsområdet. Dette skulle komme idrætsudøverne direkte til gavn, både bredde- og eliteidrætten, og ikke primært gå til øget administration.

Som følge deraf blev igangsat en ekstern afdækning af området for at sikre, at de offentlige støttemidler tjener sit formål bedst muligt i praksis og herunder kommer blandt andet specialforbund og særligt børne- og unge- idrætten til gode. Denne afdækning pågår aktuelt. Parterne bag aftalen ser frem til at modtage resultatet deraf.

Parterne bag aftalen ønsker desuden en årlig forhøjelse af forøgelse af tilskuddet til idrætsarrangementer for kunstnere under hovedkonto 40.95.04. Andre tilskud til kunst og kultur.

Med finansloven for 2026 afsættes nye midler til relevante pilotprojekter baseret på privat initiativ. Midler hertil forudsættes givet på baggrund af ansøgning herom til projekter, der eksempelvis kan rumme en bred vifte af idræts- og bevægelsesformer, som ikke er klassiske boldspil. Eksempler på aktiviteter kunne blandt andet inkludere: arktiske sportsgrene, gymnastik, dans, klatring, taekwondo, handicapidræt, bouldering, freestyle snowboard og ski, yoga, ældreidræt, parkour og skate.

Naalakkersuisut forventes at følge resultatet af sådanne pilotprojekter, herunder for at positive erfaringer herfra eventuelt kan anvendes i andre sammenhænge.

Bevillingsmæssige konsekvenser i FFL – oversigt

Nedenstående viser en oversigt over de konkrete bevillingsmæssige ændringer som følge af nærværende aftale om finansloven for 2026.

Disse ændringer bidrager sammen med opdaterede skøn for skatter og afgifter mellem 2. og 3. behandlingen af forslaget til at skabe et mindre overskud på finansloven, der styrker Landskassens likviditet.

De opdaterede skøn indeholder blandt andet en reduktion af skønnet for provenuet fra indførselsafgifter på tobak og alkohol samt en forøgelse af det samlede skøn for ressourcerenteafgifterne i fra det havgående fiskeri.

Sidstnævnte bygger dels på reducerede forventninger til indtægterne fra rejeafgiften og en forhøjelse af skønnet fra afgifter fra det havgående fiskeri efter hellefisk og en større forhøjelse af det forventede afgiftsprovenu fra det havgående fiskeri efter torsk. Der er både udsigt til højere priser og forudsat højere kvoter det havgående fiskeri efter torsk ved Vestgrønland, som gør det forsvarligt at opjusteret den samlede provenuforventning.

Reformspor 1 – Forøgelse af uddannelses- og kompetenceniveauet	2026	2027	2028	2029	2026-2029
afhjælpning af ordblindhed (20.11.70) på Knud Rasmussen Højskole	0,4	0,4	0,4	0,4	1,4
Subtotal 1	0,4	0,4	0,4	0,4	1,4

Reformspor 2 - Bæredygtig vækst og omstilling til en flerstrengt økonomi	2026	2027	2028	2029	2026-2029
Tilpasning af bevilling på Majoriaq		-2	-2	-2	-6
Bevilling til selvforsyning (20.11.70)	1	1	1	1	4
Skærpet turismekontrol (20.11.70)	0,5				0,5
Øgede midler til finansiering af udvikling af kystnært fiskeri (20.11.70)	1				1
Subtotal 2	2,5	-1	-1	-1	-0,5

Reformspor 3 - Fremtidssikring af den offentlige sektor	2026	2027	2028	2029	2026-2029
Konkurrencestyrelsen til avanceundersøgelse	0,5	0,5			1
Styrkelse af det kommunale tilsyn		1	1	1	3
Forbedret vandforsyning Upernavik (projektering)	0,5				0,5
Fastholdelse af energiprojekt i Tasilaq	1				1
Udbygning af landingsbanestruktur og heliporte	1				1
Besparelse på repræsentation i København	-2	-2	-2	-2	-8
Øgede midler til kurser og efteruddannelse på det sociale område (30.01.03)	1	1	1	1	4
Subtotal 3	2	0,5	0	0	2,5

Reformspor 4 - Reform af skattesystemet, velfærdsydelse samt bolig og	2026	2027	2028	2029	2026-2029
Subtotal 4	0	0	0	0	0

Øvrige 5	2026	2027	2028	2029	2026-2029
Forøgelse af pulje med 224 tkr til rejseudgifter i forbindelse med idrætsarrangementer 40.95.01	0,2	0,2	0,2	0,2	0,9
Støtte til private pilotprojekter	1	1	1		3
Subtotal 5	1,2	1,2	1,2	0,2	3,9

Total (mio. kr.) 1+2+3+4+5	6,1	1,1	0,6	-0,4	7,3
----------------------------	-----	-----	-----	------	-----

Afslutning

Med disse bemærkninger underskriver parterne i enighed årets finanslovsaftale.

Nuuk, den november 2025

Demokratiit

Inuit Ataqatigiit

Siumut

Atassut

Naalakkersuisut